

Remissvar avseende: Samråd för Vattenmyndighetens åtgärdsprogram, MKN mm

Avsändare: LRF, Stenungsunds kommungrupp

Datum : 210427

EU's vattendirektiv ska skydda vårt svenska vatten från föroreningar. För oss inom jord och skogsbruk är detta oerhört viktigt, och en självklar del av vår vardag, då vi lever av, med och på naturens villkor. Tillgången till rent vatten är en basal förutsättning för våra verksamheter.

Jord och skogsbruk har, precis som många andra verksamheter, bedrivit ett systematiskt vattenvårdsarbete i över fyra decennier. Genom ökad kunskap, anpassad teknik och brukningsmetoder har vi minskat läckage av näringsämnen. Vi är således inne på rätt väg och ser goda resultat av vårt arbete. MEN.....

När vi läser åtgärdsprogrammet för vatten för perioden fram till 2027, visas en helt annan bild. Hotet mot det rena vattnet beskrivs som akut, och ett åtgärdsbeting till en kostnad av 24 miljarder kronor föreslås. Att ett aktivt och effektivt vattenvårdsarbete har pågått under lång tid i och kring våra svenska vatten, syns det ingenting av. Vi upplever en stor frustration över att ständigt bli uppmålade som miljöbovar, när verkligheten ser helt annorlunda ut.

De föreslagna åtgärderna bygger på teoretiska beräkningar som inte tar hänsyn till de lokala förhållandena. Här följer några exempel från vår kommun, då VISS bla föreslår:

- **Drygt 850 m 2 stegsdiken:**

I Stenungsunds kommun finns ett mosaik landskap, där berget ofta går upp och begränsar odlingslandskapet. Detta gör att genomsnitts åkern är liten (ca 2-3 hektar) och betesmark och skogsområden finns naturligt insprängt i odlingslandskapet. Det finns i området många små markägare och några få dikesföretag.

Jordbruket drivs oftast extensivt, och de flesta markägare har sin inkomst från annan yrkesverksamhet.

Några områden som regelbundet översvämmas känner vi i nuläget inte till.

Det känns då mycket märkligt att vi skall anamma odlingsteknik från USA, där mycket lite erfarenhet finns från svenska förhållanden, då vi inte anser att vi kan jämföra våra odlingsförhållande med dem i USA. Dessutom vet vi att SLU inte kan verifiera någon effekt av 2-stegsdiken.

Om 2-stegs diken skall anläggas kommer åkermarkförlusten relativt våra små odlingsarealer bli alldeles för stor. Vi ser inte heller att det finns platser att lägga jordmassorna, och fraktkostnader för att få bort jorden blir återigen alldeles för dyr relativt de små odlingsarealerna. Att det i landsbygdsprogrammet går att delvis få ersättning för anläggandet hjälper oss inte heller. Även underhållet för att begränsa förbuskning, och att diket inte blir oanvändbart kommer att bli en hög kostnad relativt odlingsarealen för markägaren.

- **Strukturkalkning på totalt 340 hektar:**

Vi är i grunden positiva till strukturkalkning, då vi förstått det som att det på lämplig plats kan ha goda långsiktiga effekter, och ge en ökad livsmedelsproduktion. Vi har också förstått det som att produktionseffekten blir minimal om jorden inte är lämplig. Detta motsägs lite av SLU, då de inte kan verifiera någon skördeökning efter strukturkalkning. Vi väljer att se det

positivt och undrar därför om det finns något underlag framtaget med jordanalyser som skulle kunna motivera åtgärden i ett produktionsökningens perspektiv?

I området kring Jörlanda ån (där VISS föreslår strukturkalkning av 200 hektar) finns en hel del ekologisk odlingsmark. Här är det inte ens tillåtet med strukturkalkning. (??)

Om strukturkalkning genomförs, så som man föreslår i VISS, kommer (enligt LRF's beräkningar) priset att 3 dubblas. Ersättning för strukturkalkning kommer att komma med i landsbygdsprogrammet (dock vet vi inte på bekostnad av vad) men pga ovanstående blir det troligtvis ointressant på stora delar av de föreslagna områdena.

- **Anpassade skyddszoner på drygt 25 hektar:**

Många markägare i vårt område har sedan länge anpassade skyddszoner på sin odlingsmark. I vårt område med mycket extensiv odling fungerar detta i många delar bra. Vi ser dock en risk att Om skyddszoner skall finnas på alltför mycket mer mark, kommer det att begränsa livsmedelsproduktionen. Detta skulle i så fall leda till minskad inhemsk livsmedelsproduktion, vilket ger en konsekvens rakt motsatt till våra riksdagspolitikernas strategiska inriktningsbeslut om en ökad inhemsk livsmedelsproduktion.

- **Möjliggöra upp/ned ströms passage på 10 ställen:**

Förslagen om utrivning av vattenhinder ställer vi oss frågande till. I vår kommun finns det kvarnar som hindrat fisken att vandra sedan 1600-talet, där man nu förslår utrivning. Vi ser det som ett fantastiskt kultur arv. Vi ser även småskalig vattenkraft som ett kulturinslag där det dessutom finns möjlighet till en miljövänlig småskalig elproduktion. Varför klassas inte dessa platser enligt KMV? (Kraftigt modifierat vatten) och bibehålls för att värna kulturmiljön.

Hur kan någon påstå att fria vattenvägar för fisken, är en miljövinna, där det funnits hinder under många många år? Vem vet vad det får för konsekvenser att öppna dessa vattendrag? Vad får det för konsekvenser för den biologiska mångfalden i området kring vattenhindret? Hur kan det dessutom vara så att kostnaden för en eventuell utrivning hamnar på markägaren?

Om en utrivning ligger i samhällets intresse, måste även detta bekostas av samhället, allt annat är fullständigt orimligt. Kostnader för utrivning av ett vattendrag ligger på ca 500 000 kr, vilket givetvis får konsekvenser för den enskilde.

Det är oerhört viktigt att vattenvårdsarbetet är framgångsrikt. Inte minst för oss inom livsmedelproduktionen. Den senaste tiden har tydligt visat att en inhemsk stadig livsmedelsproduktion är en viktig hörnsten i vår krisberedskap och således är det en viktig fråga för ett väl fungerande samhälle. Självklart är det viktigt att de åtgärder som genomförs är kostnadseffektiva, och träffsäkra, så att vi får största möjliga miljöeffekt av åtgärderna. Vi upplever att detta åtgärdsförslag till alltför stor del är en teoretisk konstruktion och inte alls förankrad i verklighet och lokala förutsättningar.

Dessutom sker det hela tiden en mängd vattenvårdsarbete, som aldrig någonsin blir synlig gjorda i våra system.

Exempelvis

- Många väljer att vårplöja, men vill inte "bindas" av EU ersättningar, och skriver därför inga avtal
- Många av våra medlemmar har genom åren aktivt deltagit i rådgivning kring miljöförbättringsarbete

ex "Greppa Näringen" vilket haft och har stor betydelse för att begränsa läckage av växtnäringsämnen.

-Utefter våra vattendrag bildas ofta naturliga kantzoner. Vattenfåran går ofta i många "kringelikrokar" i kraftigt kuperad terräng vilket omöjliggör odlingar alltför nära vattenfåran.
-Kalkning av våra åkrar, vilket är helt behovs styrt och baseras på aktuell jordanalys.

Vi har full respekt för att de åtgärder som görs, och där inga ersättningar begärs eller ens är möjliga att få, är svåra för Vattenmyndigheten att se. Vi kan också förstå att det är svårt för vattenmyndigheten att "räkna med" att dessa åtgärder fortgår. Men vi vill passa på att tydliggöra att mycket fler insatser görs, än vad som syns i teoretiska dokument.

Vi ställer oss även mycket frågande till hur alla åtgärder ska finansieras. Även om lantbruket kan få ersättning via Landsbygdsprogrammet, så kommer absolut inte dessa pengar räcka. Fler och fler har förstått att den inhemska livsmedelsproduktionen är en viktig del i ett lands krisberedskap. Men vi saknar en konsekvensanalys kring hur kostnaderna för dessa åtgärder slår mot landets livsmedelsproducenter. Hur påverkas framtidstron och investeringsviljan i företagen? I detta sammanhang är det viktigt att påminnas om att våra politiker genom att anta livsmedelsstrategin ställt sej bakom det inriktnings strategiska målet om en ökad inhemsk matproduktion.

I kommungruppen har vi ibland mötts av frågan vad som händer med vattendirektivet nu?
Vi har då uppmanat markägare att gå in och läsa på vilka åtgärder som föreslås "hemma hos dem". Många gånger har vi då fått till svar att "jag hittar ingenting" "jag förstår inte vad det står" "har läst massor, men vet fortfarande inte om jag hittat det viktiga" osv osv

Vi är mycket oroade över den okunskap som finns kring vad som pågår. Eftersom de föreslagna åtgärderna kan komma att kosta den enskilde stora summor, upplever vi att dialogen med oss markägare har varit mycket knapphändig.

Vi upplever en stor frustration över att en vattenmyndigheten valt att presenterar sina åtgärdsförslag med ett så oöverskådligt och svårnavigerat material.

Lika basalt som ett rent vatten är för jord och skogsbruk. Lika basalt torde vattenmyndighetens förmåga att bjuda in till delaktighet och ömsesidig förståelse vara för att uppnå praktiskt genomförande av ett teoretiskt åtgärdsprogram!

LRF Stenungsunds kommungrupp

/Katarina Johansson, Ordförande